

Zaproszenie do majstrowania przy „kanonie” rozumiem jako namowę do przewartościowania wyobrażeń o (ponad)regionalnej tożsamości.

Z uwagi na szczególność i różnorodność kulturową „miejsca Warmia i Mazury”, zdekonstruowanego (politycznie, ideologicznie) już choćby w jego niezbornej nazwie, „kanon” ten pozbawiony jest jednorodności, „twardego rdzenia”, a co za tym idzie i stabilności, właściwej dla większości regionów w Polsce. Tworząc „kanon”, należałoby (niestety?) pytać osobno o charakter przetrwania i utrwalenia obecności wątków konfesyjnych, etnicznych, narodowych. S

Stąd optuję za obecnością w kosmosie tekstowym Warmii i Mazur dzieł-wyznaczników o statusie bólu fantomowego. Zaliczam do tego zbioru teksty Wańkowicza, hrabiny Dönhoff, Brakonieckiego i Traby.

W kategoriach kultury symbolicznej (w rozumieniu Pierre’a Bourdieu) granice „kanonu” wyznaczają postaci-osobowości o formacie Kopernika, Krasickiego, (zapomnianego, a może raczej przemilczanego)

Kętrzyńskiego, Barczewskiego Ericha Mendelsohna. Ale i w tym przypadku, podobnie jak w odniesieniu do hasła „Dönhoff”, w pierwszej grupie haseł, to właśnie rozrzut stanowisk podług referencji (od narodowych przez konfesyjno-etniczne aż po regionalne) stanowi o pstrokacizmie zbioru tych postaci-symboli.

Kanon wydarzeń wspiera i umacnia powyższe oferty: utworzenie państwa zakonu krzyżackiego w Prusach oraz biskupstwa warmińskiego to kanoniczne kamienie przednowoczesnego żywota Warmii i Mazur, separunek (na Warmii), „Gazeta Olsztyńska”, Tannenberg ‘14 oraz „fronta ‘45” zaś to (niestety) mizerne ostałości po nieżyłkowej nowoczesności.

Kolejnym argumentem na rzecz owej kanonicznej pstrokacizny jest preselekcja „miejsz właściwych”: od baby pruskiej przez Kanał Ostródzko-Elbląski aż po Gietrzwałd (Świętą Warmię) i Kortowo (w dwoistym wspomnianiu i funkcjonowaniu).

Dzieła:

Max Toeppen | Historia Mazur. Przyczynek do dziejów krainy i kultury pruskiej

Ernst Wiechert | Dzieci Jerominów

Melchior Wańkowicz | Na tropach Smętka

Hans Hellmut Kirst | Bóg śpi na Mazurach

Marion hrabina Dönhoff | Nazwy, których już nikt nie wymienia

Siegfried Lenz | Muzeum ziemi ojczystej

Edward Martuszeński | Polscy i niepolscy Prusacy. Szkice z historii Mazur i Warmii

Erwin Kruk | Z krainy Nod

Kazimierz Brakoniecki | Światologia

Robert Traba | „Wschodniopruskość”. Tożsamość regionalna i narodowa w kulturze politycznej Niemiec

Osobowości:

Mikołaj Kopernik

Marcin Kromer

Ignacy Krasicki

Johann Gottfried Herder

Krzysztof Celestyn Mrongowiusz

Ferdinand Gregorovius

Wojciech Kętrzyński

Walenty Barczewski

Erich Mendelsohn

Michał Kajka

Miejsca:

baba pruska

zamek krzyżacki (Barciany)

wzgórze katedralne we Fromborku

zamek biskupów warmińskich w Lidzbarku Warmińskim

Święta Warmia / Gietrzwałd

Kanał elbląski

wsie starowierskie w okolicach Ukty i Rucianego-Nidy

kapliczka przydrożna (np. Reszel – Święta Lipka)
Kortowo (od szpitala psychiatrycznego do kampusu)
planetarium w Olsztynie

Wydarzenia:

- utworzenie państwa zakonu krzyżackiego w Prusach | 1230/1231
- utworzenie biskupstwa warmińskiego | 1243
- bitwa pod Grunwaldem | 1410
- II pokój toruński | 1466
- traktat krakowski i powstanie Prus Książęcych | 1525
- I rozbiór Polski i likwidacja Prus Królewskich | 1772
- separunek (na Warmii)
- bitwa pod Tannenbergiem | 1914
- „Gazeta Olsztyńska”
- „fronta” 1945